

Grønn etat
Postboks 7700
5020 Bergen

Bergen, 03. mai 2013

Høringsuttalelse til kommunedelplan "Blågrønn infrastruktur i Bergen 2012 – 2020"

Vi viser til offentlig kunngjøring av forslag til kommunedelplan for "Blågrønn infrastruktur i Bergen 2012 - 2020" (Grøntmiljøplanen) 12.03.13 med frist for innspill 03.05.13.

Forum for Natur- og Friluftsliv (FNF) er et samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftsansjoner på fylkesnivå. Bak denne uttalelsen står Bergen Turlag, Naturvernforbundet Hordaland og Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland, med en samlet medlemsmasse på ca. 34.000.

Høringsutkastet til grøntmiljøplan som nå foreligger berører organisasjonenes virksomhet og interesseområde på flere punkter. Vi er svært glad for at Grønn etat presenterer et utkast til tematisk kommunedelplan for blågrønn infrastruktur. Bergen kommune står overfor flere utfordringer med hensyn til behovet for fortetting og også behov for nytt areal til byutvikling. Vi mener derfor at dette arbeidet som Byrådet og Grønn etat nå har satt i gang er svært viktig. Hovedmålsetningen vil være å legge grunnlag for gode avveininger som kan ivareta blågrønne strukturer med en langsiktig horisont. Planutkastet belyser behovet for ny kunnskap og sammenstilling av kunnskapsgrunnlaget for de blågrønne strukturene. Vi etterlyser imidlertid en beskrivelse av de "kritiske suksessfaktorene", dvs. hva som må til for at denne planen skal være en levende plan med faktisk betydning i årene som kommer. På sikt vil arbeidet med grøntmiljøplanen blant annet nødvendiggjøre juridisk bindende bestemmelser og kartfesting i fremtidig kommunal arealplan. Vi mener at det foreligger et grundig faglig arbeid og vi kan gi vår tilslutning til flere av målsetningene som fagetaten foreslår.

Grønn etat har ved kunngjøring av planforslaget uttrykt ønske om å motta innspill og merknader som kan ha betydning for planarbeidet. Vi har følgende innspill til Grøntmiljøplanen:

1. Handlingsprogram

a) Vi etterlyser at det angis en periode/årstall for når de ulike tiltakene, både i avsnitt 6.3 "Handlingsplan for anleggsutvikling" og avsnitt 6.4 "Handlingsplan for plan og utredning", skal iverksettes. Dette er viktig for å gjøre planen mer konkret, og forutsigbar for innbyggerne i kommunen og øvrige interessenter.

b) Vi etterlyser en utredning av sammenhenger mellom grøntområdene, og mener det er behov for mer fokus på såkalte "grønne korridorer". Et hensyn med arealformålet grønnstruktur i plan- og bygningsloven er muligheten for å binde sammen grøntdrag i byggesonene med tilgrensende friluftsområder. Arbeidet med "grønn tverrforbindelse" i Groruddalen, Oslo, kan være en referanse til dette.

c) Det bør foretas en egen utredning knyttet til bærekraftig bruk av grønnstruktur og blå arealer, dvs. utfordringer og mulige tiltak knyttet dette. Det er det naturlig å ha som et eget tema beskrevet i kap. 5. Tema som kan diskuteres her er bl.a. maks tåleevne for de ulike områdene, områder som er spesielt utsatt for høy bruk og slitasje, og tiltak man kan sette i gang for å forhindre en eventuell overbelastning. Oppgraderingen som er foretatt av Stoltzekleiven er et godt eksempel på denne type tiltak. Bærekraftig bruk av grønnstruktur og blå arealer vil nok bli en økende problematikk med den forventede befolkningsveksten frem mot 2040, og det bør drøftes hvor mye nytt blågrønt areal som vil trenge for å ta unna for denne veksten.

d) Kartlegging av friluftssoner (avsnitt 6.4) bør ha en høyere prioritet. Det vil være hensiktsmessig å foreta kartlegging av friluftssoner (angitt som prioritet 4) samtidig med grønnstrukturkartleggingen (angitt som prioritet 1 i planutkastet) og å se disse i sammenheng. Kartlegging av friluftssoner og grønnstruktur vil være viktig underlagsmateriale for Regional areal- og transportplan for Bergensområdet som er under utarbeidelse og blant annet skal bygge på eksisterende kommuneplaner. I planstrategien for Bergen kommune 2012 – 2015 pekes det nettopp på behovet for å kartlegge grønnstrukturen bedre frem mot neste rullering av kommuneplanens arealdel, og ikke minst lage strategier for ivaretagelse av grønnstrukturen ved utbygging og fortetting.

e) Kartlegging av naturtyper, rødliste handlingsplan og forvaltningsstrategi for fremmede arter (6.4) bør ses i sammenheng, dette er tema som gjerne er direkte knyttet til hverandre. Disse kartleggingene bør alle få høy prioritet da de også vil danne et viktig underlagsmateriale for Regional areal- og transportplan for Bergensområdet.

f) Byfjell/ skog – forvaltningsplan byfjell. Vi er positive til forvaltningsplanene for byfjellene. Det er svært viktig at byfjellsgrenser og "markagrenser" etableres i kommunen, og at disse i størst mulig grad overholdes. Det er også viktig at inngangsportaler til friluftsområder ikke bygges ned, men ivaretas med fri tilgang for allmenn ferdsel.

2. Økt bruk av tilrettelagte områder

I tillegg til en beskrivelse av hvilke tiltak som skal settes i gang for utbedring av nye områder, er det også nyttig å fokusere på hvordan man kan øke bruken i allerede tilrettelagte områder. Dette bør være et eget tema i handlingsplanen. Ulike informasjonstiltak som f.eks. skilting og merking i/ til friluftsområder er tiltak som kan stimulere til økt bruk. Andre typer

informasjonstiltak, f.eks. på nettsider og sosiale medier, bør vurderes. Videre bør man herunder legge inn faste driftstilskudd til frivillige organisasjoner som bidrar direkte til å stimulere bruken av områdene.

3. Blå struktur

Planen har en noe tynn beskrivelse av de blå strukturene i kommunen. Kapittelet om strandsonen (4.3.4) er bra men noe kortfattet, for privatisering av strandsonen er et stort problem i Bergen.

Grøntmiljøplanen nevner ikke "Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen". Bergen kommune er her plassert i kap. 6 "Andre områder der presset på arealene er stort". Vi er positive til at fagetaten har lagt opp til utredning/ plan "Kystsoner – kartlegge tilgang; mulighetsanalyse".

Allmennhetens adgang til strandsonen bør beskrives som en utfordring, og det bør utredes en plan for fjerning av urettmessige stengsler for allmenn ferdsel. Videre er vi opptatt av at gamle, kommunale kaiområder sikres for allmennhetens bruk, som en innfallsport for friluftsliv i sjø og strandsone. Det er altfor få badeplasser ved sjøen – vi ønsker flere. Noen som kunne ha vært på listen er følgende:

- Sørhavn i Laksevåg (Alvøen)
- Korsneset (må få avtale om makeskifte med Forsvaret)
- Hylkje i Åsane
- Grimstadneset
- Breivika og Austrevågen (Krokeide)

I tillegg må det fokuseres på vedlikehold og oppgradering av de badeplassene som er opparbeidet fra før (eks. Grønevika, Porsavika, Mjøllkevika, Kyrkjetangen m.fl.).

Arbeidet som er gjort med tilrettelegging av turvei rundt Store Lungegårdsvann er veldig bra, og dette reflekteres i den økte bruken av området. Det samme gjelder blant annet for området rundt Storavatnet (Fyllingsdalen) og Tennebekktjern (Laksevåg). Vi ønsker fokus på utvikling av flere slike områder med turvei langs blå strukturer, både i strandsonen (f.eks. Sandviken – Sentrum), langs vassdrag og langs innsjøer. Her bør man tilstrebe seg på å lage mest mulig sammenhengende turnett med universell utforming tilpasset alle brukergrupper.

Det er dessverre for lite fokus på å sikre god økologisk kvalitet i vann og vassdrag, dette bør blant annet stå som en av hovedutfordringene nevnt i avsnitt 4.2.2. "Urbane kvaliteter knyttet til vann og vassdrag". Vi etterlyser fokus på restaurering av vassdrag med dårlig kvalitet. Dette er et alvorlig problem i flere av vassdragene i Bergen kommune, blant annet Sælenvassdraget, Fjøsangervassdraget og Haukåsvassdraget for å nevne noen. Undersøkelser viser at mengden ungfisk i de to førstnevnte vassdragene er redusert med 70

% siden opprinnelig antatte mengder. Pulg og Lehmann fra Uni Miljø ga like før jul ut en rapport som viser til at Nesttunvassdraget har et stort potensial for reetablering av laks, sjørørret og ål. Det ville være naturlig at grøntmiljøplanen tar inn prosjekter som dette i handlingsplanen, i tillegg til å diskutere muligheten for gjenåpning av vassdrag som i dag er helt eller delvis bygget igjen. Vi forutsetter at Bergen kommune prioriterer dette i samarbeid med vannforvaltningsmyndighet og i utforming av tiltaksprogram etter vannforskriften. Bergen kommune deltar også i arbeidet med interkommunal plan "Forvaltningsplan for vannområde Vest". Utredningsbehov i grøntmiljøplanen vil imidlertid gjelde forholdet mellom blå strukturer, utbyggingsinngrep (for eksempel utfylling, havneutvikling, utbygging i strandsone, næringsareal i strandsone) og strategier for å ivareta og forbedre blå strukturer.

Restaurering av vassdrag er viktig både for friluftsliv, fiske, biologisk mangfold og vannkvalitet. Vi viser til restaurering av elven Isar i Munchen som et eksempel på denne type prosjekt, håpet vårt er at Bergen en dag kan få sin egen "Akerselva" til glede for både dyreliv og befolkningen for øvrig.

4. INON

Kart over inngrepsfrie naturområder (INON) for Bergen burde være med i planen (s. 36 i høringsutkast). Eksisterende datasett fra Direktoratet for naturforvaltning er fra 2008. Direktoratet for naturforvaltning har varslet at de vil oppdatere statistikk og kartgrunnlag i løpet av 2013.

5. Folkehelse

Både folkehelseloven og plan- og bygningsloven gir overordnede føringer for hvordan kommunene skal ivareta folkehelseperspektivet, blant annet gjennom kommunal planlegging. Folkehelseloven peker eksplisitt på at kommunens planstrategi skal sette en overordnet ramme for hvordan kommunen har tenkt å arbeide med folkehelseutfordringene i planarbeidet, og under her også vurdere behovet for å revidere samfunnsdelen. Bergen kommune har i dag behov for å oppdatere samfunnsdelen som del av planarbeidet. Sist Bergen kommune utarbeidet en samfunnsdel var i 1996. En oppdatert samfunnsdel vil sammen med planstrategien være viktige instrumenter for å sikre en langsiktig og overordnet gjennomføring av planer og konkrete tiltak innenfor folkehelseområdet.

Gjennomføring av levekårsundersøkelser oppfylder folkehelseloven §5 krav til at kommunene skal ha oversikt over innbyggernes helsetilstand. Etter plan- og bygningsloven §3-1 bokstav f skal kommunene fremme befolkningens helse og motvirke sosiale helseforskjeller. Kommunen skal også ha oversikt over positive og negative faktorer som kan virke inn på helsetilstanden. Vi er derfor positive til at levekårsundersøkelsen 2008 og 2011 benyttes som indikator for særskilte områder som skal gis prioritering i forhold utvikling av blågrønn infrastruktur, jf. avsnitt 2.4.3. Dette bør også følges opp i handlingsprogrammet ved at det også settes av tilskuddsmidler for frivillige organisasjoner til å organisere aktiviteter i tilknytning til utviklingen av den blågrønne infrastrukturen.

Imidlertid ønsker vi at folkehelseperspektivet skal komme klarere frem i grøntmiljøplanen og organiseres bedre i planen. Tematisk burde grøntmiljøplanen samle folkehelseperspektivet i et eget avsnitt og synliggjøre hvordan planen har tenkt å fremme befolkningens helse og hvordan den skal motvirke sosial helseforskjeller innenfor planens rammer, dvs. behandle avsnittene 2.4.2, 2.4.3 og 5.7 sammen. En tematisk plan for blågrønne strukturer har den funksjon at den gir føringer for tilrettelegging for fysisk aktivitet, innbyggernes muligheter til rekreasjon, samt klarlegger utrednings-, plan- og investeringsbehovet. Vi ønsker også at det skal være en klarere kobling mellom folkehelseperspektivet og de utredninger som planlegges gjennomført i "handlingsplan for plan og utredning 2012 – 2020". For eksempel bør dette komme til uttrykk i grønnstrukturkartlegging, behovet for universell utforming, gangveinett og kartlegging av friluftssoner.

6. Sammenheng mellom "utfordringer" og handlingsprogram

Kapittel 4 og 5 inneholder en god, generell beskrivelse av de ulike utfordringene man står ovenfor knyttet til de temaene som er dratt frem. Vi savner imidlertid en beskrivelse av hvilke tiltak som skal iverksettes for å overkomme disse. Sammenhengen mellom utfordringene (kap. 4 og 5) og tiltak og prioriteringer beskrevet i handlingsplanen (kap. 6) er uklar. For at denne koblingen skal bli klar, må sammenhengen mellom de skisserte "utfordringer" og handlingsprogrammet synliggjøres, slik at det klargjøres hva som blir løst innenfor grøntmiljøplanen, eventuelt hvilke tema som må klarlegges i andre kommunale planer og eventuelt hva som må tas opp ved neste rullering av kommuneplanens arealdel.

7. Evaluering og kriterier for suksess

Som nevnt innledningsvis er vi opptatt av at kommunen foretar en beskrivelse av de "kritiske suksessfaktorene" til denne planen, dvs. hva skal til for at man klarer å sikre, utvikle og vedlikeholde den blågrønne infrastrukturen i Bergen kommune. Vi mener at juridisk bindende bestemmelser og kartfesting i fremtidig kommunal arealplan er viktige kriterier for suksess.

Vi vil også oppfordre Grønn etat til å legge inn en tidshorison for når fremdriften i planen skal opp til gjennomgang og evaluering, og mener at 2-års intervall vil være passende i den sammenheng. Evalueringen bør inkludere en vurdering av hvordan man ligger an i forhold til handlingsplanen, om man har støtt på uventede utfordringer, grunner til at tiltak er forsinket/satt på vent, hva som er igangsatt istedenfor og om det foreligger grunner for å endre på den gjeldende prioriteringen. En slik evaluering vil hjelpe etaten til å synliggjøre det arbeidet som gjøres i forhold til blågrønne strukturer på tvers av denne planen, bl.a. som følge av politiske bestillinger. Det vil også gi økt forutsigbarhet for innbyggerne, organisasjoner, lag og andre som er opptatt av dette.

8. Potensielle konfliktområder

Det hadde vært nyttig om kommunen utarbeidet en oversikt over forventede konfliktområder, hvor den blågrønne strukturen er utsatt for et særlig utbyggingspress, eller hvor det kan forventes konflikter mellom ulike brukergrupper (gang, sykkel, ridning osv.). Det bør videre utarbeides en plan for hvordan man skal overkomme disse potensielle konfliktene. Det nevnes noe rundt dette i avsnitt 5.1, men vi kan ikke se problemstillingen tatt igjen i handlingsplanen i kap. 6.

Til slutt vil vi igjen berømme kommunen for å sette i gang med dette viktige arbeidet med å utarbeide en kommuneplan for blågrønne strukturer, og for det gode arbeidet som er lagt i planen hittil. Vi ser frem til en fortsatt god dialog og samarbeid med kommunen på dette feltet, og bidrar gjerne i det videre arbeidet.

Med vennlig hilsen

Johanna Myrseh
Fylkeskoordinator
FNF Hordaland

Nicolas Rodriguez
Naturvernansvarlig
Bergen Turlag

Nils Tore Skogland
Daglig leder
Naturvernforbundet Hordaland

Terje Wangsholm
Fylkessekretær
NJFF Hordaland

